

Araştırma makalesi, Gönderim Tarihi: 19.12.2019; Kabul Tarihi: 27.04.2020

6360 Sayılı Kanun'un Mahalleye Dönüşen Birimler Üzerine Etkisi: Antalya İli Örneği¹

Aykut ÇAVUŞOĞLU

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
aykutcavusoglu@outlook.com, Orcid ID: 0000-0002-3770-8518

Doç. Dr. Mustafa LAMBA

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü
mlamba@mehmetakif.edu.tr , Orcid ID: 0000-0002-7406-6112

Öz

Bu çalışmada, 6360 sayılı Kanun'un, büyükşehir belediye sınırlarında bulunan tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen belde belediyeleri köyler üzerindeki etkisi incelenmektedir. Çalışma kapsamında Antalya ili sınırları içerisinde bulunan mahalleye dönüştürülen 20 belde ile 113 köy yer almaktadır. Nicel analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada, veri toplama aracı olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular, 6360 sayılı Kanun ile getirilen değişikliklerin mahalleye dönüşen birimlerde olumsuz karşılandığı, hizmet memnuniyetinin düşük olduğu, büyükşehir belediyesinin kırsala hizmet götürmede yetersiz kaldığı muhtarların görev yetki bakımından önemini yitirdiği tespit edilmiştir. Bundan dolayı, kırsal hizmetlerde asıl sorumluluğun ilçe belediyelerine devredilmesi, yerele ilişkin düzenlemeler yapılmadan önce ilgili kesimlere danışılması, kırsal kentsel mahallerinin statü bakımından farklılaştırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Büyükşehir Belediyesi, Mahalle Muhtarı, Kamu Yönetimi, Kırsal Alan

JEL Sınıflandırması: H83, H70

¹ Bu makale, Doç. Dr. Mustafa LAMBA'nın danışmanlığında Aykut ÇAVUŞOĞLU tarafından Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalında 2019 yılında tamamlanan "6360 Sayılı Kanun'un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi: Antalya İli Örneği" başlıklı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

The Effect of Law No. 6360 on Units Transformed Into Neighborhoods: The Case of Antalya Province

Abstract

In this study, the effect of the Law No. 6360 on the municipalities and villages located in the metropolitan municipality boundaries and whose legal personality were removed and turned into neighborhood has been examined. Within the scope of the study, there are 20 towns and 113 villages within the borders of Antalya province, which have been turned into a neighborhood. In the study, which has been carried out by means of the quantitative analysis, the survey technique was used as a data collection tool. It has been determined with the findings that the changes brought by the Law No. 6360 were negatively welcomed in the units converted into neighborhoods, the service satisfaction was low, the metropolitan municipality was insufficient to provide service to the rural areas and the mukhtars lost their importance in terms of duty and authority. Therefore, it has been concluded that the main responsibility in rural services should be transferred to the district municipalities, and that the consultation of relevant sections is required before local regulations are made, and the rural and urban areas should be differentiated in terms of status.

Keywords: Law No. 6360, Metropolitan Municipality, Neighborhood Mukhtars, Public Administration, Rural Area

JEL Classification: H83, H70

Giriş

1982 Anayasası'nın belirlemiş olduğu yerel yönetim birimlerinden personel, hizmet çeşitliliği, bütçe demokratiklik bakımından ilk sırayı belediyeler almaktadır. İl özel idarelerinin daha çok kırsal alanda hizmet sunması valilerin yönetiminde bulunması, köylerin ise nüfus bütçe anlamında gittikçe küçülmeleri toplumun büyük çoğunluğunun yaşadığı belediyelerin önemini daha da artırmaktadır.

Türkiye'de 1980'li yıllarda, aşırı nüfus göçlerle yoğunlaşan kentsel sorunların mevcut belediye yapısı mevzuatı ile çözülmesini olanaksız hale getirmiştir. Bu kapsamda, Anayasa'nın 127. Maddesinde "büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir" ifadesine dayanılarak büyükşehir belediyesi adı altında yerel yönetim birimleri oluşturulması gündeme gelmiştir. 1984 yılında "3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun" ile belirli büyüklükteki şehirlerde büyükşehir belediyeleri kurulmasına karar verilmiştir. İlk olarak İstanbul, Ankara İzmir büyükşehir belediyeleri kurulmuş, zamanla belirli bir büyüklüğe erişen illerde de büyükşehir uygulaması yaygınlaştırılarak sayı 16'ya yükseltilmiştir. Son olarak 2012 yılında çıkarılan 2014 yılında yapılan yerel seçimlerden itibaren uygulanmaya başlanan 6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Yirmi Yedi

İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 14 il daha büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşturularak toplam büyükşehir belediye sayısı 30'a çıkarılmıştır.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir olan illerde il özel idarelerinin belde belediyelerinin köylerin tüzel kişilikleri sona erdirilmiştir. Kanunla yerelde sunulan hizmetleri tek çatı altında toplamak amacıyla, il özel idareleri mahalli idare birimlerinin görevleri büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır. Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinde zamana uygun standartları yakalamak bu standartlardan kırsalda yaşayan vatandaşın faydalanmasını sağlamaktır (Çapar ve diğ., 2017: 29). Büyükşehirlerde il özel idareleri ve mahalli idare birimleri kapatılırken bunların yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Yeni yasayla birçok değişiklik yaşanmış ve bu değişiklikler kırsalda yaşayan halkı önemli ölçüde etkilemiştir.

Çalışmanın amacı, 6360 sayılı Kanun ile birlikte büyükşehir belediye sınırları içerisinde tüzel kişiliklerini kaybetmiş belde belediyesi ve köylerin, 6360 sayılı Kanun ile getirilen değişikliklerden nasıl etkilendiklerini ortaya koymaktır. 6360 sayılı Kanun'un, Antalya ilinde kapatılan köyler ve belde belediyelerinde kamu hizmetlerinin sunumuna olan etkilerini, kanunun çıkarılma amacı olan kamu hizmetlerinin sunulmasında yerellik ilkesine uygun olup olmadığını, hedeflenen etkin ve kaliteli hizmet anlayışının kapatılan köylere nasıl yansıdığını ve kanun ile getirilen değişikliklerin uygulanmasında karşılaşılan sorunları ortaya koymaktır. Bu kapsamda, Antalya ilinde mahalleye dönüşen birimlerin muhtarları ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

1. Büyükşehir Belediyesi

Yerel yönetimler zaman içerisinde reform çalışmalarıyla birtakım değişikliklere uğramıştır. Toplumla hizmette, etkinlik, verimlilik ve hizmet kalitesi göz önünde bulundurulduğu zaman, çağa ayak uydurmak için yapılan yeniliklerin zaman içerisinde zorunlu hale geldiği anlaşılmıştır. Yerel yönetimlerin en önemli iki fonksiyonu, etkinlik-verimlilik ve demokrasidir (Eryılmaz, 2014:171). Hem artan nüfus hem de ölçek olarak genişleyip büyüyen yerel yönetim birimlerinin, zaman içerisinde toplumun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür. Bunun sonucunda da yerel yönetimlere yönelik reform çalışmaları hız kazanmıştır (Çelikyay, 2014: 8).

Ekonomik, jeopolitik, teknolojik ya da bazı siyasi gelişmeler belli bölgelerde nüfus yoğunluğunun artmasına yol açmıştır. Dünya tarihinde bu tür olayları destekleyici birtakım gelişmelerde meydana gelmiştir. 19. yüzyılda Sanayi Devrimi sonucu teknolojinin gelişmesiyle, belirli coğrafi alanlar cazip hale gelmiştir. Zaman içerisinde gözde yerleşim birimleri haline gelen bölgeler yerel yönetim birimleri içerisinde sınıf atlamaya başlamışlardır (İzci ve diğ., 2013: 120). Metropol olarak adlandırılan yerleşim birimleri teknolojinin ve küresel ekonominin gelişmesiyle beraber kırdan kente yoğun göçe maruz kalmışlardır. Göç sonucu metropoliten şehirlerde birtakım sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Çarpık kentleşme, yetersiz hizmet, ulaşım vb. gibi sorunların baş

göstermesi ve mevcut yasal düzenlemelerin yetersiz kalması, yerel yönetimler adına yeni arayışlar gündeme getirmiştir (Arıkboğa, 2013: 53-54).

Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak önce dünyada daha sonra Türkiye’de, yerel yönetim türlerine büyükşehir belediyeleri eklenmiştir. 09.11.1982 tarih ve 17863 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 127. maddesinde, büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçiminin getirilebileceği ifadesine dayanılarak büyükşehir belediyesi kurulması için anayasal zemin oluşturmuş ve bu hükme istinaden 1984 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir’de büyükşehir belediyeleri kurulmuştur (Adıgüzel, 2012: 154).

1.1. Türkiye’de Büyükşehir Belediyeleri: Tarihsel Gelişim

Osmanlı döneminde 1854 tarihli İstanbul Şehremaneti (Ergin, 1995:1268) ilk belediye uygulaması olarak kabul edilmiştir. İstanbul Şehremaneti’yle İstanbul, 1868 yılında 14 daireye bölünerek Türkiye’deki ilk metropol şehir olmuştur (Öztürk, 2011: 328-331). İstanbul’da için çıkarılan bu ilk belediye düzenlemesinin ardından, 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesi ile taşrada da belediye örgütleri kurulmaya başlamıştır. Ancak bu alandaki asıl gelişme Dersaâdet Belediye Kanunu ve Vilâyet Belediye Kanunu adında iki yasanın çıkarılması ile yaşanmıştır. Çünkü bu iki düzenleme 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Kanun’a kadar yürürlükte kalarak Cumhuriyetin ilk yıllarında etkisini göstermiştir (Altan, 2009:294). 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu yapılan çok sayıda değişikliğe rağmen 2005 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. Ancak Kanun, şehirlerin büyümesi, büyüyen şehirlerde il ve ilçe belediyeleri arasındaki sınırların önemini kaybetmesi sonucu bazı hizmetlerin belediyelerin sınırlarını aşmak durumunda kalmasından dolayı ihtiyaçlara cevap veremez hale gelmiştir. Büyüyen ve gelişen kentlerde belediye, halkın ihtiyaçlarını gidermekte zaman içerisinde sorunlar yaşamaya başlamıştır. Bunların sonucunda da İstanbul başta olmak üzere, nüfusu artan kentlerde, yerel yönetim alanında birtakım reformlara ihtiyaç duyulmuştur (Usta vd., 2018: 220).

Büyük şehirlerde, yeni bir yerel yönetim birimi ortaya çıkmaya başlamıştır. Büyükşehir belediyesi adıyla adlandırılan bu birimler, nüfus, coğrafi genişlik ve yetkiler açısından belediye teşkilatının üst kademesi olarak görülmektedir. Türkiye’de büyükşehir belediyesine geçiş 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile olmuştur. Kanun kapsamında, İstanbul, İzmir ve Ankara’da 2 kademeli belediye teşkilatı kurulmuştur. 2 kademeli büyükşehir belediyesi kurulmasındaki şart, kent sınırları içerisinde birden fazla belediyenin olmasıdır (Çolak vd., 2017:6). İçerisinde belediyenin bulunmadığı şehirlerde ise merkezi idare tarafından en az 2 belediye kurulması gerekmektedir. 3030 sayılı Kanun’da, gelişen kent ekonomileri, artan ihtiyaçlar ve nüfus artışları sonucu reform ihtiyacı gündeme gelmiş ancak, 2003 yılında 5019, 5025 ve 5026 sayılı kanunlarla yapılan değişiklikler Cumhurbaşkanlığının vetosu sebebiyle yasalasamamıştır (Arıkboğa, 2013: 57).

Büyükşehir belediyesine ilişkin en önemli düzenlemelerden biri 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’dur. Önceki 3030 sayılı Kanun’a

göre büyükşehir kurulmasıyla ilgili daha detaylı olan bu kanun, önceki kanunda bulunmayan nüfus şartını getirmiştir. 5216 sayılı Kanun'a göre bir yerde büyükşehir belediyesi kurulması için gereken nüfus şartı, son nüfus sayımına göre 750.000'dir (Sadioğlu vd., 2015: 80).

5216 sayılı Kanun'da idari vesayet azaltılarak, büyükşehir belediyesi meclis kararlarının vali tarafından onaylanmasına son verilmiştir. 5216 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasında yetki paylaşımı yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarla, hizmetlerin daha etkin, verimli ve düzenli olması amaçlanmıştır (Atmaca, 2013:172-173).

2008 yılında "5747 sayılı Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun" çıkarılmış, sekiz büyükşehirde, 283 ilk kademe belediyesinden 240'ı mahalle, 34'ü ilçe yapılmış, 8'i tüzel kişiliğini koruyarak büyükşehir belediyesi dışına çıkarılmış, 1'i de köye dönüştürülmüştür bazı ilk kademe belediyeleri ilçe belediyelerine dönüştürülmüştür. Kanun kapsamında yapılan değişikliklerle 43 tane yeni ilçe belediyesi kurulmuştur. Kanun kapsamında yapılan değişikliklerle 43 tane yeni ilçe belediyesi kurulmuştur. Ayrıca nüfusu iki bin ve altı olan 862 belde belediyesi kapatılıp köye dönüştürülmüştür. Belediyelerin kapatılıp köye dönüştürülmesinde gerekçe olarak, az nüfuslu belediyelerin ekonomik olmamaları gösterilmiştir. Ancak Kanun'un büyükşehir belediyesini ilgilendiren kısmı yürürlüğe girerken, yargı kararı sonucu az nüfuslu belediyelerin köye dönüşmesi yürürlüğe girmemiştir (Zengin, 2014: 101).

Son olarak 2012 tarihli 6360 sayılı büyükşehir belediyelerini ilgilendiren kanun, yerel yönetimler adına yapılan reformların son halkası olarak ortaya çıkmıştır. 6360 sayılı Kanun, büyükşehir belediyeleri ile ilgili birtakım değişiklikler meydana getirmiştir. Bu kanunun yaptığı en önemli değişiklik, belediyelerin yetki alanlarının genişlemesine ilişkin hükümlerdir. 6360 sayılı Kanun'un çıkarıldığı tarih 2012 yılı olmasına karşın birçok hükmü 2014 yerel seçimleriyle yürürlüğe girmiştir (Oktay, 2016: 74-75).

1.2. 6360 Sayılı Kanun ve Büyükşehir Belediye Sistemine Etkileri

6360 sayılı "14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 2012 yılında kabul edilmiş ve 30 Mart 2014 mahalli idareler seçimleriyle yürürlüğe konmuştur. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin görev ve hizmetlerinin tek bir merkezden yürütülmesi ve buna bağlı olarak ölçek ekonomilerinin avantajlarından yararlanmak, tasarruf, hizmetlerde etkinlik, verimlilik, koordinasyon ve kalitenin yükselmesi, daha az kaynak ile daha kaliteli hizmetin sunulması amaçlanmıştır.

6360 sayılı Kanun ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanun'unda değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle büyükşehir belediyeleri yeniden tanımlanmıştır. 6360 sayılı Kanun'da, büyükşehir belediyesi, "sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe

sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmıştır. Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Mevcut büyükşehirler olan, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun illerinde büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırları olarak değiştirilmiştir (Görgün ve diğ., 2017: 14-15).

6360 sayılı Kanun, kent ile kırsal arasındaki ayrımı ortadan kaldırmıştır. İl sınırları içerisindeki il özel idaresi, belde belediyeleri ve köyler kaldırılarak sadece ilçe ve büyükşehir belediyelerinden oluşan bir yapıya geçilmiştir. Kanun ile önce yaşanan planlama ve koordinasyon sorunlarının önüne geçilmeye çalışılmıştır (Ateş ve diğ., 2017: 29).

Ölçek ekonomisinden yeterince faydalanılamaması, sanayileşme, ulaşım gibi artan sorunların küçük yapıdaki mahalli birimlerce çözümünün zorluğu, küçük ölçekli yerel yönetim birimlerinin mali kaynaklarının yetersizliği gibi problemler, yasal düzenlemenin gerekçelerini oluşturmuştur. Kamuya ait hizmetlerin, etkin, verimli ve kaliteli şekilde sunulabilmesi için optimal ölçekte hizmet ortaya koyabilecek ve güçlü bir yerel yönetim yapılarının bulunması gerektiği belirtmiştir (Çelikyay, 2014: 11).

6360 sayılı Kanun ile birlikte, büyükşehir belediyesi sisteminde önemli değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler şöyle sıralanabilir (Biricikoğlu, 2015: 372-374);

- 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi sayısı 16’dan 30’a çıkarılmıştır.
- İstanbul ve Kocaeli illeri için geçerli olan il mülki sınırı modeli 6360 sayılı Kanun ile bütün büyükşehir belediyeleri için geçerli hale getirilmiştir. Artık büyükşehir belediyesi sınırı, il mülki sınırına kadar genişletilmiştir.
- Büyükşehir olma koşulu nüfus şartına bağlanmıştır. Bir ilin tamamının nüfusu 750.000’i geçerse büyükşehir olabilecektir.
- Büyükşehir belediyesinin olduğu bütün illerdeki il özel idareleri kaldırılmış olup, kaldırılan bütün il özel idarelerinin görev yetki, personel, mal, sorumluluk, hak, borç ve alacakları, ilgili diğer kamu kurumlarına devredilmiştir.
- Büyükşehir olan yerlerdeki il özel idarelerinin tüzel kişilikleri sona erdirilmiştir. Böylece büyükşehir olan illerde valinin başında olduğu yerel yönetim birimleri ortadan kaldırılmıştır.
- Merkezi yönetim yatırımları ilişkin ilgili görev ve yetkiler Valinin başkanı olduğu Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına devredilmiştir.
- Bütün büyükşehirlerdeki bucak yönetimleri kaldırılmıştır.

- Büyükſehir olan bütün illerde köy tüzel kiſilikleri kaldırılarak, daha önce bağlı olduğu ilçe ya da büyükſehir belediyesine bağlı mahallelere dönüſtürülmüſlerdir.
- 6360 sayılı Kanun ile hem büyükſehirlerde hem de büyükſehir olmayan diğer illerde belde belediyelerinin tüzel kiſiliđi kaldırılmıſ olup, kaldırılan belde belediyeleri büyükſehirlerde mahalleye, diğer illerde köy tüzel kiſiliđine dönüſmüſtür.
- Büyükſehirlerdeki mahalleye dönüſtürülen köylerin ve bütün illerde tüzel kiſiliđi sona erdirilen belde belediyelerinin görev, yetki, sorumluluk, alacak-borç iſlemlerinin tümü ilgili ilçe belediyelerine ya da ilgili büyükſehir belediyelerine aktarılmıſtır.
- Devir iſlemleri ile ilgili bütün yetkiler Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'na verilmiſtir.
- 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüſtürülen yerlerdeki uygulama çalıſmaları 5 yıllık bir süreye yayılmıſ ve bu süre geçiſ süreci olarak öngörülmüſtür.
- 6360 sayılı Kanun ile bazı yerleſim yerlerindeki köy ve mahalleler birleſtirilerek yeni ilçeler oluſturulmuſ ve bazı mahalleler ayrılarak baſka belediyelere bađlamıſtır.
- 6360 sayılı Kanun ile tüm büyükſehirlerde, il sınırları içerisindeki bütün seçmenin oyunu alan ve yetki ve sorumluluk anlamında geniſ yetkileri bulunan bir büyükſehir belediyesi baſkanı modeli ortaya çıkartılmıſtır.

6360 sayılı Kanun, yerel yönetimlere çağın gereklilikleri doğrultusunda yeni bir soluk getirerek, küreselleſen dünya içerisindeki kentlerin rolünün, giderek artması sonucu ortaya çıkmıſtır. Kır ile kent arasındaki ayrımı ortadan kaldıran kanun ile tüm bölgelerin eſit ſartlarda geliſmesi ve hizmet ölçeği bakımından tam, doğru ve etkin bir çalıſma alanı hedeflenmiſtir (Oktay, 2016: 90-91).

1.3. 6360 Sayılı Kanun'a Yönelik Değerlendirmeler

6360 sayılı Kanun'a yönelik olumlu değerlendirmelerden biri büyükſehir ve ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetkileri belirleyerek hizmet sunumunda yaſanan muhatap bulma sorununa bir çözümler getirmesi olarak ifade edilmektedir (Tekin, 2018: 91). Kanun öncesi ölçek küçüklüğünden dolayı kaynak sorunları yaſayan belde belediyelerinin ve köylerin kaldırılması ekonomik açıdan olumlu kabul edilmektedir. Ayrıca çok sayıda yerel yönetim biriminin bulunması görev ve yetki paylaſımında birtakım uyuſmazlıklara ve hizmetlerin aksamasına yol açmaktaydı. Tüzel kiſiliđi kaldırılan bu birimlerin doğrudan büyükſehir ve ilçe belediyelerine bağlanması hem hizmetin süresinde götürülmesi hem de hizmet kalitesinde olumlu geliſmeler ortaya çıkmaktadır. Tüzel kiſiliđi kaldırılan köy ve belde belediyelerinin yetki ve sorumluluklarının alınıp ilçe belediyelerine aktarılması ile bu belediyeler daha güçlü hale getirilmiſtir (Göküſ ve diğer., 2016: 73-74).

6360 sayılı Kanun'un, büyükſehir belediyeleri ve yerel yönetimler üzerine yaptığı deđiſiklikler uygulama öncesi ve sonrası çok farklı eleſtirilere maruz kalmıſtır.

Kanun'da, büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanının il sınırlarına genişletilmesi, köy ve belde belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılması, demokrasi ve anayasaya aykırılık yönlerinden eleştirilmiştir. Önceden kendi hizmetlerini kendi imkanları ile yürüten belde belediyelerini ve köylerin kapatılmasının, hizmetlerin götürülmesinde aksamalara ve gecikmelere yol açabileceği belirtilmiştir (Tekçe, 2018: 19).

Büyükşehir belediyeleri ilin tamamında görevli hale getirilmekte fakat illerin coğrafi şartları hizmet götürmede sıkıntılar yaratmaktadır. Belediyenin sınırları, mülki sınırlar çerçevesinde genişletilirken, tüm şehir homojen kabul edilmiştir. Ancak ilçelerin ve mahallelerin merkeze olan uzaklığı ve coğrafi koşulları merkezden bu yörelere hizmet götürmeyi zorlaştırmakta ve maliyetleri arttırmaktadır (Kaymal, 2017: 1146).

Köy tüzel kişiliğine son verilmesiyle köy ihtiyar meclisleri kaldırılmıştır. Böylece köyde yaşayan halk dâhil, il mülki sınırları içerisinde bulunan halkın demokratik temsilinin yalnızca belediye meclisleri ile sağlanması öngörülmüştür. Bu sebeple köylerle karşılaştırıldığı zaman, ilçe ve büyükşehir belediye hizmet ölçeği oldukça büyüdüğünden dolayı demokratik temsil gücünde azalmaktadır. Ayrıca, il özel idarelerin kapatılması, orman özelliğini kaybettiği tespit edilen arazilerin satışıyla ilgili beklentilerin yüksek olması, tarım alanları, ekim biçim sahaları ve mera sayısında azalma, bu alanların amaç dışı kullanımının artması ve benzeri sebepler eklendiğinde köylerin mahalleye dönüştürülmesi sürecinin toplumsal, ekolojik ve yönetsel açıdan olumsuz sonuçlar doğurması olasıdır (Karaarslan, 2013: 149).

Kanun'un hukuki açıdan eleştirilen yönünü, anayasaya aykırılık tartışmaları oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127. maddesinde "mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir" denilmektedir. İl özel idarelerinin ve köylerin Anayasa değişikliği ile değil de kanunla kaldırılması anayasaya aykırı olarak değerlendirilmektedir (Gözler, 2013: 2-4).

Köylerin mahalleye dönüştürülmesinin eleştirel boyutlarından bir tanesi, demokratik katılım açısından tüzel kişiliği kaldırılan köylerin, fikir ve düşüncelerini beyan etmede özelden çok genelin içine alınmalarıyla ilgili olmuştur. Tüzel kişiliği kaldırılan köylerin, mahalleye dönüştükten sonra buldukları coğrafyanın niteliksel durumları göz önüne alınmadan, büyükşehir belediyesi seçim sistemi içine alınması, temsilde karmaşaya yol açmıştır. Köylerin büyükşehir belediyesi sistemine dahil edilmesini olumlu karşılayanların yanında, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na aykırı görenler ve anti-demokratik bulanlar da vardır. Yapılan değişiklikler, hizmette yerellik kavramı açısından değerlendirildiği zaman, yapılacak hizmetin o bölgeye en yakın birim tarafından yürütülmesi ilkesini zedeleyeceği düşünülmektedir (Yüksel, 2016: 745).

Bunların dışında büyükşehir belediye ve ilçe belediyeleri arasında yetki paylaşımından, ölçek genişletmeden, yerleşim alanlarının idari taksiminden, kırsal

alanlardan ve denetimden kaynaklı çok sayıda sorunla karşılaşıldığına yönelik tespitler bulunmaktadır (Lamba, 2017: 63-64).

2. 6360 Sayılı Kanun'un Belde ve Köyden Mahalleye Dönüşen Birimler Üzerine Etkisi: Antalya İli Örneği

Çalışmanın bu bölümünde 6360 sayılı Kanun'un Antalya ilinde tüzel kişiliği sona erdirilen belde belediyesi ve köyler üzerindeki etkisi araştırılmaktadır.

2.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı, Yöntemi ve Hipotezleri

Çalışmanın amacı, 6360 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonrası Antalya ilinde kapatılan köy ve beldelerin, bundan nasıl etkilendiğinin ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda, hizmet memnuniyeti, sorunlar ve sosyal kimlik ile ilgili alanlarda Kanun sonrası ortaya çıkan durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan araştırma, 6360 sayılı Kanun'un uygulamada ne derece etkili olduğunu göstermesi ve dönüşen mahallelerde memnuniyetin ölçülmesi açısından önem taşımaktadır. 6360 sayılı Kanun ile beraber değiştirilen pek çok durum ancak anlaşılmaya başlanmış, yapılan saha incelemesiyle beraber mahalleye dönüşen köylerde farkındalık yeni yeni ortaya çıkmaktadır. Saha çalışmasıyla Kanun'un uygulanmaya başlandıktan sonraki etkilerini görmenin ve yeni mahallelerdeki eksikliklerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Araştırmada, nicel analiz yöntemi kullanılmış ve anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket formları 3'lü Likert tarzında hazırlanmıştır. Araştırmada görüşme formu, uygun soruyu sorma özgürlüğü sağlamakta ve muhtarlar için cevap vermede kolaylık sağlamaktadır. Sorulan sorular güvenilirlik analizinden geçirilmiştir. Araştırmamız hakkında sormuş olduğumuz soruların Cronbach's Alpha değeri 0,707 olarak hesaplanmıştır.

30 büyükşehir belediyesinde kapatılan 16.082 belde belediyesi ve köy, araştırmanın genel evrenidir. Araştırma çalışmasının evrenini, Antalya ilinde yer alan 19 ilçede bulunan, 6360 sayılı Kanun ile kapatılan 543 köy/yeni mahalle 74 belde belediyesi/yeni mahalle oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme, Antalya ilinin coğrafi zorlukları ve zaman kısıtlılığı sebebiyle Antalya ilinde kapatılan 543 köy içerisinde nüfusa ve toplam kapatılan köy sayısı temel kriter alınarak seçilmiş 133 eski köy/yeni mahalle muhtarıyla sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örnekleme oluşturulurken daha önce benzer çalışmalar yapmış kişilerin görüşleri alınmış, Antalya ilinin coğrafi şartları ve yeni mahallelerinin ilçelere göre sayısı göz önüne alınarak görüşmeler sağlanmıştır.

Antalya ili sınırları içerisinde 6360 sayılı Kanun ile 74 belde belediyesi 543 köy tüzel kişiliği kapatılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Ancak zaman ve kaynak

kısıtlılığı sebebiyle Tablo 1’de gösterilen muhtar sayılarına anket formları uygulanmıştır.

Tablo 1. Antalya’da Mahalleye Dönüşen Belde ve Köylerdeki Görüşülen Muhtar Sayısı

İlçeler	Kapatılan Toplam Belde Sayısı	Görüşülen Belde Muhtarı Sayısı	Kapatılan Toplam Köy Sayısı	Görüşülen Köy Muhtarı Sayısı
Alanya	16	3	69	12
Akseki	6	2	41	10
Aksu	1	-	13	2
Demre	1	-	9	3
Döşemealtı	4	1	10	3
Elmalı	2	1	49	9
Finike	4	2	15	5
Gazipaşa	-	-	49	10
Gündoğmuş	3	-	23	5
İbradı	1	-	3	1
Kaş	5	1	48	9
Kemer	4	2	3	1
Kepez	-	-	6	2
Konyaaltı	-	-	10	3
Korkuteli	6	2	48	11
Kumluca	3	1	24	6
Manavgat	9	3	78	12
Serik	9	2	47	9
TOPLAM	74	20	543	113

Tablo 1’de gösterildiği üzere Antalya ilinde 6360 Sayılı Kanun ile kapatılıp mahalleye dönüşen toplam 74 belde belediyesinin 20’si ve mahalleye dönüşen 543 köyün 113’ünün muhtarları ile görüşme sağlanmıştır.

Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: 6360 sayılı Kanun belde ve köyden mahalleye dönüşen birimlerin aldığı hizmetlerde artışa yol açmamıştır.

Hipotez 2: 6360 sayılı Kanun mahalle halkının sorunlarında artışa yol açmıştır.

Hipotez 3: 6360 sayılı Kanun hizmet kalitesini azaltmıştır.

Hipotez 4: 6360 sayılı Kanun muhtarların görevini kolaylaştırmıştır.

Hipotez 5: 6360 sayılı Kanun'un köylünün sosyal kimliği üzerinde herhangi bir etkisi olmamıştır.

2.2. Anket Bulgularının Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu kısmında Antalya ilinde 6360 sayılı Kanun ile kapatılan belde belediyesi ve köylerin, yeni mahallelerin, muhtarlarıyla yapılan anket çalışmaları değerlendirilmektedir. Önce anket gerçekleştirilen 133 mahalle muhtarının demografik özellikleri analiz edilmektedir.

Tablo 2. Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Kadın						Erkek							
	N			%			N			%				
	0			0			133			100				
Yaş	25-34		35-44				45-54		55-64		65+			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
	0	0	10	7,5	52	39,1	61	45,9	10	7,5				
Eğitim Durumu	Çiftçi		Esnaf		Ev Hanımı		İşçi		Emekli		Serbest Meslek		Diğer	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	38	28,6	39	29,3	0	0	11	8,3	30	22,6	7	5,3	8	6
Doğum Yeri	Köy		Mahalle		Belde		İlçe		İl					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
	100	75,2	8	6	14	10,5	7	5,3	4	3				
Muhtarlık Süresi	1 Dönem		2 Dönem		3 Dönem		4 ve Üzeri Dönem							
	N	%	N	%	N	%	N	%						
	35	26,3	52	39,1	33	24,8	13	9,8						

Ankete katılan muhtarların demografik özellikleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Muhtarların %85'i 45-64 yaş aralığında olup tamamı erkektir. Eğitim seviyesi bakımından ise büyük çoğunluğu (%89,4) ilköğretim seviyesinde eğitime sahiptir. Çalışmada geçmiş dönemle 6360 sayılı Kanun sonrası dönemi kıyaslama olanağı sağlaması bakımından önemli bir husus da muhtarların %73,7'sinin iki dönem ve üzeri süredir bu görevi yürütüyor olmalarıdır.

Muhtarlara Hizmet Memnuniyeti, Sorunlar, Muhtarlık Görevi Hakkında ve Sosyal Kimlik alanlarında toplam 4 başlıkta sorular yöneltilmiştir.

Tablo 3. "Hizmet Memnuniyeti" İle İlgili Soruların Frekans Dağılımları

	SORULAR	Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	<i>Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?</i>	% 77,4	% 21,1	% 1,5	% 98,5
2	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	% 69,2	% 24,1	% 6,8	% 93,2

3	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	% 50,4	% 26,3	% 23,3	% 76,7
4	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	% 41,4	% 33,1	% 25,6	% 74,4
5	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	% 53,4	% 3,8	% 42,9	% 57,1
6	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	% 19,5	% 35,3	% 45,1	% 54,9
7	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	% 24,8	% 27,1	% 48,1	% 51,9
8	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	% 15,0	% 30,8	% 54,1	% 45,9
9	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	% 13,5	% 29,3	% 57,1	% 42,9
10	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	% 3,0	% 22,6	% 74,4	% 25,6
11	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	% 3,0	% 19,5	% 77,4	% 22,6
12	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	% 18,0	% 1,5	% 80,5	% 19,5
13	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	% 6,0	% 10,5	% 83,5	% 16,5
14	Mahallenizde ekonomik (tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	% 0,8	% 11,3	% 88,0	% 12,0
15	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	% 4,5	-	% 95,5	% 4,5

Anket çalışmasının ilk bölümünde büyükşehir belediyesinin 6360 sayılı Kanun sonrası yerele götürdüğü hizmetlerle ilgili sorular bulunmaktadır. Anket sorularının başında her soru için “Yeni Büyükşehir Belediyesi düzenlemesine geçtikten sonra” ibaresi yer almaktadır. Tablo 3’te, mahalle muhtarlarının “hizmet” ile ilgili sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Muhtarlara yönlendirilen ‘Hizmet’ başlığı altındaki “Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?” sorusuna, mahalle muhtarlarının % 54,1’i olumsuz cevap vermiştir. Muhtarlara göre, 6360 sayılı Kanun’dan sonra, hizmetlerde herhangi bir çeşitlilik veya farklılık görülmemiştir. Aynı düzenin devam ettiği ya da önceye göre çok az farkın olduğunu söyleyen muhtarların oranı ise %30,8’dir. Muhtarların %45,9’u doğrudan bir artışın olduğunu düşünmektedir. Ancak muhtarların geneli artıştan çok, bazı alanlardaki yetersizliklerden bahsetmişlerdir.

“Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?” sorusuna, mahalle muhtarlarının %54,9’u olumlu cevap vermiştir. Kanun sonrası kırsaldaki halkın, büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere ulaşımının kolaylaştığı ifade edilmiştir.

Muhtarlara sorulan diğer soru “Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?” olmuştur. Ankete katılan mahalle

muhtarlarının %98,5'i bu soruya olumlu cevap vermiştir. 6360 sayılı Kanun sonrasında, kırsaldaki halkın çöp toplama ve genel temizlik hizmetleriyle ilgili çok fazla sıkıntısının bulunmadığı gözlenmiştir. Muhtarlar, ilçe belediyelerinin coğrafi şartlar da göz önünde bulundurularak, çöp toplama hizmetini 2 veya 3 günde bir sürekli gerçekleştirdiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra Kanun sonrası mahallelerdeki çöp kovalarında artış olduğu belirtilmiştir. Temizlik işlerini yerelde ortaklaşa halleden yerel yönetim birimlerinin, halkı bu konuda çok sıkıntıya düşürmediği görülmüştür.

Muhtarlara yönlendirilen “Mahallenizde ekonomik (tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?” sorusuna muhtarların %88'i hayır cevabı vermiştir. Hem ülke genelinde hem de yerelde tarım hayvancılık alanlarındaki sıkıntılar Antalya ili kırsalında da görülmektedir. Yereldeki üretici veya çiftçinin yerel idari birimleri desteğini almadan üretim ve ürettikleri ürünü satmada zorluk çektikleri belirtilmiştir.

“Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?” şeklindeki soruya muhtarların yarısından fazlası olumlu cevap vermiştir. Hayır diyen muhtarların ortak görüşü, buldukları dağlık ve engebeli bölgelerde yoğun hava muhalefeti olayları yaşandığı zaman elektrik ve su hizmetlerinde sıkıntı yaşamalarıdır. Bunun yanı sıra sorunun biçimine göre kısmen cevabını da eklediğimiz zaman olumlu diyen muhtar yüzdesi 51,9'dur. Alanya, Manavgat, Kemer gibi daha fazla düzlük araziye sahip ve turizm gelirleriyle ayakta kalan ilçelerde su ve elektrik konusunda çok fazla sıkıntının olmadığı gözlemlenmiştir.

Hizmet memnuniyeti başlığı altındaki diğer soru “Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?” şeklindedir. Ankete katılan mahalle muhtarlarının yaklaşık yarısı bu soruya olumlu cevap vermiştir. Çevre düzenlemesi olarak büyükşehir belediyesinin elinde olan park ve bahçe işlerinin, bölgelere göre zamana yayılmış şekilde gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Bazı mahallelerde park ve bahçe sayısı artış gösterirken bazılarında henüz bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Turistik bölgelere öncelik verildiği bu alanlarda park ve bahçenin yanı sıra yürüyüş alanları, spor çalışması yapmak için gerekli aletler kurulmuştur. Ancak Kanun sonrası herhangi bir düzenleme yapılmamış olmasına rağmen Kanun öncesinde, tüzel kişiliği bulunan köyün muhtarları tarafından park ve bahçe düzenlemeleri yaptırılmış olup, yeşil alan ve oyun alanlarının çoğu mahallede oluşturulduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan muhtarlara yönlendirilen “Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna muhtarların büyük kısmı hayır cevabı vermiştir. En yüksek ortak görüşe sahip olan bu soru, yereldeki halkın en büyük sıkıntısının ortaya koymuştur. İlçe belediyeleri bütçedeki sıkıntılardan dolayı mahallelere toplu taşıma hizmeti verilemediğini belirtmiştir. İlçeye ve ile gitmekte zorluk yaşayan mahalleliler günlük ihtiyaçlarını ve diğer ihtiyaçlarını karşılamada zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Muhtarlar tarafından yapılan toplu ve bireysel çalışmalarda sürekli ilçe belediyesinden talepte bulunulduğu ancak bu konuda herhangi bir olumlu gelişme sağlanamadığı belirtilmiştir.

Anket çalışması kapsamında çalışmaya katılan muhtarlaraya yönlendirilen hizmet memnuniyeti başlığı altındaki “İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının büyük kısmı hayır cevabı vermiştir. İmar konusunda mahallelilerin en büyük sıkıntısı, 6360 sayılı Kanun’dan sonra büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanının il sınırlarına kadar genişlemesiyle beraber büyükşehir belediyesinin yol, arazi vb. alanlarda söz hakkının ortaya çıkmasıdır. Yeni mahallelerdeki halk önceden, tapu imar gibi durumları çok fazla göz önünde bulundurmadan harkalarını ekip biçip boştaki arazileri değerlendirmişlerdir. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin sorumluluk sınırları genişlemiş, köylülerin sorumlulukları arttırılmıştır. Görüşülen muhtarlar imar planları olmaması sebebiyle çivi dahi çakamadıklarını, on santimin bile önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Anket çalışmasına katılan muhtarlaraya yönlendirilen 13. soru “Mahalleyi ilçeye ve il merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının yine büyük kısmı bu soruya olumlu cevap vermiştir. Mahalleleri ilçelere bağlayan yollar hem ilçe belediyesinin hem de büyükşehir belediyesinin mahalleye hizmet götürmesinde önemli rol oynamaktadır. Kanun sonrası, mahalleleri il ve ilçeye bağlayan yollarda asfalt çalışmalarının gerçekleştiği, eksik ve yetersiz kalan yerlerde bakım onarım çalışmalarının olduğu muhtarlar tarafından belirtilmiştir.

Hizmet memnuniyeti başlığı altındaki 14. soru “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının %77,4’ü hayır cevabı vermiştir. Muhtarların ortak yakındıkları sorunlar, altyapı, sosyal faaliyetler, toplu ulaşım, market vb. gibi halkın ihtiyacı olan alanlardır. Kanun sonrası bu alanlarda bir değişiklik olmadığını belirten muhtarlar, büyükşehir belediyesinden özellikle altyapı ve toplu ulaşım konusunda iyileştirme yapmalarını beklemektedir.

Çöp toplama ile park ve bahçe hizmetlerinde olumlu yönde bir artış gözlenmektedir. Diğer hizmetlerde yeterince iyileştirme yapılamamış olması Hipotez 1’in kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 4. “Sorunlar” İle İlgili Soruların Frekans Dağılımları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	<i>Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılm payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?</i>	% 53,4	% 42,1	% 4,5	% 95,5
2	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlendi mi?	% 82,0	% 12,8	% 5,3	% 94,8
3	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlendi mi?	% 64,7	% 21,8	% 13,5	% 86,5
4	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	% 48,9	% 31,6	% 19,5	% 80,5

5	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	% 30,1	% 45,1	% 24,8	% 75,2
6	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	% 50,4	% 23,3	% 26,3	% 73,7
7	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?	% 27,8	% 33,1	% 39,1	% 60,9
8	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	% 11,3	% 21,8	% 66,9	% 33,1
9	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	% 5,3	% 10,5	% 84,2	% 15,8
10	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	% 6,0	% 2,3	% 91,7	% 8,3

Anket çalışmasının ikinci bölümünde muhtarlar, mahallelerindeki sorunlara ilişkin sorular yöneltilmiştir. Tablo 4'te ankete katılan muhtarlaraya yönlendirilen "Sorunlar" başlığı altındaki "Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?" sorusuna, mahalle muhtarlarının %73,7'si şikayetlerin arttığı yönünde cevap vermiştir. Ankete katılan muhtarlaraya yöneltilen bu soru genel olarak 2 başlık altında sorulmuştur. Birincisi mahalleye karayolları üzerinden ulaşım ikincisi ilçe veya büyükşehir belediyesinin mahalleye sunduğu ulaşım imkanları ile ilgili olmuştur. Muhtarların dörtte üçü bu konuda şikayetlerin olduğunu özellikle toplu taşıma konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Hayır cevabını veren %26,3'lük kısım ise mahallelerine karayolu olarak ulaşımın olduğu ancak, toplu ulaşım olarak ilçe belediyesinin veya büyükşehir belediyesinin herhangi bir çalışmasının olmadığını belirtmişlerdir. Hizmet götürmek için birinci öncelik karayolu ulaşımının sağlanması gerektiğini savunan muhtarlar, karayolu ulaşımında, mahalleyi il veya ilçeye bağlayan yollarda bir gelişmenin olduğunu ancak merkeze ulaşım konusunda halkın sıkıntı çektiğini belirtmişlerdir. Mahalle halkının kendi araçlarıyla ilçe veya il merkezine ulaşımının sağladığını belirten muhtarlar, herhangi bir ulaşım aracı olmayan mahallelinin sıkıntı yaşadığını belirtmişlerdir.

"Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?" sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %82,0'si evet, %12,8'i kısmen, %5,3'ü hayır cevabı vermiştir. Muhtarların ve mahalle halkının çektikleri en büyük sıkıntılardan biri altyapı konusudur. Antalya ili coğrafi konum olarak Akdeniz ikliminde bulunması sebebiyle bol yağış alan şehirlerden bir tanesidir. Merkeze uzak dağınık bir yerleşim planı olan Antalya'da, dağlık ve engebeli ilçelerden olan Korkuteli, Akseki, Kumluca gibi yerlerde fazla yağış sel felaketi gibi doğa olaylarına da sebebiyet vermektedir. Yağış olduktan sonra gerekli altyapının bulunmadığı bölgelerde bu tarz felaketler maddi zararlara yol açmaktadır. Çiftçilikle uğraşan muhtarlar, fazla yağışın eksik altyapı sebebiyle sel ve taşkınlar sebep olduğunu, bunun da sera ve benzeri tarım arazilerine zarar verdiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra can kayıplarının olduğu belirtilmiştir. Muhtarların tamamına yakını eksik altyapıdan şikayet etmişlerdir. Hayır cevabını veren muhtarların il veya ilçe merkezine yakın konumda bulunan mahallelerden olması bu görüşü desteklemektedir.

"Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacağınızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?" sorusuna

ankete katılan mahalle muhtarlarının %53,4'ü evet, %42,1'i kısmen, %4,5'i hayır cevabı vermiştir. 6360 sayılı Kanun sonrası mahalle sakinleri, emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi gibi mali anlamda kendilerine yük olacak vergileri ödemekle yükümlü hale geldiler. 2014 yerel seçimlerinden sonra 5 yıl süreyle muaf tutulan mahalleliden, 2019 yılı itibariyle toplanmaya başlanacak olan bu vergiler, geçim sıkıntısı çeken mahalleliye ekonomik bir yük olacaktır. Ancak 2019 yılı başındaki düzenlemeyle mahallelinin 2022 yılına kadar bu vergilerden bir kez daha muaf tutulacağı belirtilmiştir (DHA, 2019).

Anket sorusu muhtarlaraya yöneltilirken 2022 sonrası bu muafiyet kalktıktan sonra gelecek vergi yükü ekonomik anlamda bir sorun yaşatır mı diye sorulmuştur. Henüz herhangi bir vergi ödemeyen muhtarlar ileriye dönük cevaplar vermiş olup, ankete katılan muhtarların yaklaşık %95'i ekonomik olarak sıkıntıda olduklarını 2022 yılı sonrasında bu vergiler yüzünden daha fazla sorun ve sıkıntıyla karşılaşacaklarını belirtmişlerdir.

“Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?” şeklindeki soruya evet ve kısmen cevabı veren muhtarların oranları toplamı %75,2'dir. Muhtarlar bu soruya daha çok kısmen cevabında yoğunlaşmışlardır. Bunun sebebi ise ilçe merkezine yakın mahalleler istedikleri hizmetleri alırken ilçe merkezine uzak mahalleler ilçe belediyelerinden talep ettikleri hizmeti yeterince alamamışlardır. Bunun başlıca sebebi olarak Antalya ilinin coğrafi özellikleri gösterilmektedir. 6360 sayılı Kanun'dan sonra, Antalya'da büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı tüm il sınırı olmuştur. Bunun akabinde yetki ve görev paylaşımında birtakım sıkıntılar yaşansa da asıl sorumluluk büyükşehir belediyesine verilmiştir. Mahallelere en yakın hizmet birimi olarak görev yapan ilçe belediyesi bazı işlemleri yürütürken, çoğu konuda büyükşehir belediyesi yetkilendirilmiştir. Coğrafi konum olarak mahallere en yakın hizmet birimi ilçe belediyesi olarak görüldüğü için muhtarlar önce ilçe belediyesine daha sonra da büyükşehir belediyesine başvurduklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan muhtarlaraya sorulan “Büyükşehir belediyesi sorunlarınıza yardımcı oluyor mu” sorusuna, muhtarların yaklaşık %70'i doğrudan hayır cevabı vermiştir. Coğrafi uzaklık nedeni ile mahalleli ve yeri geldiğinde ilçede oturan halk, hizmet alma konusunda birtakım sıkıntılar yaşamaktadır. Önceki soruya göre muhtarların daha fazla hayır cevabının vermelerinin sebebi bundan kaynaklanmaktadır. Sorun ve sıkıntılarını belirten mahalleli veya muhtar, büyükşehir belediyesi ile ancak telefon ve iletişim araçlarıyla bağlantı kurduğunu belirtmiştir. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Muhtar Bilgi Merkezi olan “MUBİM” aracılığıyla sorunlarını ileten muhtarlar, aynı sene içerisinde 3 kereden fazla ilettikleri sorularının uzun zaman sonra çözüme kavuşturmak için büyükşehir belediyesinin dönüş yaptığını belirtmişlerdir. %30'luk kesimde bulunan, kısmen ve evet cevabını veren muhtarlar ise büyükşehir belediyesinin sorun ve sıkıntılarını gidermede bir aksama yaşamadıklarını geniş çaplı sorun olmadığı zamanlarda (altyapı, kanalizasyon vb.) gelip sorunu çözdüklerini belirtmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde, kırsal alanda yaşanan sorunların devam ettiği görülmekte bundan dolayı Hipotez 2 kabul edilmektedir.

“Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?” sorusuna, ankete katılan mahalle muhtarlarının %86,5'i kalitenin düştüğü yönünde cevap vermiştir. Ancak görüşülen muhtarlar, hizmet kalitesindeki düşüşün sebebi olarak mahallenin önceden bir köy tüzel kişisi olduğunu daha sonra tüzel kişiliği elinden alınarak sıradan belediyenin bir birimine dönüşmesini göstermektedir. Muhtarların çoğu, önceden kendilerine ait bir bütçelerinin olduğunu, kendi tüzel kişilikleriyle yapılacak yatırımlara karar verebildiklerini söylemişlerdir. Daha sonra köylerin tüzel kişiliği elinden alınarak mahalleye dönüşmesiyle hizmet anlamında geri planda kaldıklarını, istedikleri hizmetleri alamadıklarını savunmuşlardır. Muhtarların vermiş oldukları yanıtlara göre, 3 numaralı Hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 5. “Muhtarlık Görevi” İle İlgili Soruların Frekans Dağılımları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	<i>Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?</i>	% 93,2	% 4,5	% 2,3	% 97,7
2	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	% 64,7	% 18,0	% 17,3	% 82,7
3	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBİM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi iletiniz mi?	% 54,1	-	% 45,9	% 54,1
4	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	% 21,1	% 10,5	% 68,4	% 31,6
5	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi iletiniz mi?	% 12,8	-	% 87,2	% 12,8
6	Kent konseyi üyesi misiniz?	% 9,0	-	% 91,0	% 9,0
7	<i>Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?</i>	% 0	% 0	% 100	% 0

Anket çalışmasının üçüncü bölümünde, çalışmaya katılan muhtarlara kendi görevleri hakkında sorular yöneltilmiştir. 6360 Kanun'dan sonra muhtarların görev ve sorumlulukları değişmiş, muhtarlık eski duruma göre daha az yetkisi olan bir unvan haline gelmiştir. Köy muhtarı iken, mahalle muhtarı konumuna gelmişler, tüzel kişiliğe sahip bir birim yöneticisi iken, belediyenin bir birimi haline gelmişlerdir. Tablo 5’de, mahalle muhtarlarının “Muhtarlık Görevi Hakkında” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Çalışma kapsamında muhtarlara sorulan yeni büyükşehir yapısına geçildikten sonra, “Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna mahalle muhtarlarının yaklaşık %70'i hayır cevabı vermiştir. 6360 sayılı

Kanun ile beraber köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Böylelikle kendine ait bütçesi, kendine ait söz hakkı bulunan yerel yönetim birimlerinin bu hakları elinden alınmıştır. Anket çalışmasına katılan muhtarların belirttikleri, önceki sistemde hizmet anlamında birtakım yetkilerin ellerinde olduğu, ancak düzenlemeden sonra bu yetkilerin ellerinden alınmasıyla daha fazla sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Özellikle belde belediyesinden mahalleye dönüşen yerlerdeki muhtarlar, köyden dönüşenlere göre daha fazla şikayet etmektedirler. Görüşülen muhtarlar, önceden yaklaşık 40 bin nüfusu olan beldelerin mahalleye dönüşmesiyle, belediyeden muhtarlık yönetimine geçmesiyle, muhtarların işinin daha çok zorlaştığından ve bir muhtarın bu kadar nüfusa nasıl hizmet edeceğinden şikayet etmektedirler. Bu ve bunun gibi sebeplerle anket çalışmasına katılan muhtarların yaklaşık %70'i muhtarlık görevinin daha kolay yürütülmediği aksine daha da zorlaştığını belirtmişlerdir. Bulgular sonucunda Hipotez 4 reddedilmiştir.

Muhtarlık görevi hakkında, muhtarlara sorulan birinci sorunun desteklediği ikinci soru olan, "Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz" sorusuna, muhtarların %82,7'si evet veya kısmen cevabını vermiştir. Muhtarların belirttikleri, köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla beraber etkilerinin de azaldığı, yetki ve sorumlulukları ellerinden alınmasıyla eskiye göre çok fazla etkili olamadıkları yönündedir. Muhtarlar önceden kendi kendine yeten birimler olduklarını, kanun sonrası tüzel kişiliğin kaldırılmasıyla beraber büyükşehir belediyesine veya ilçe belediyesine bağımlı hale geldiklerini belirtmişlerdir. Önceden söz hakkının olduğunu belirten muhtarlar artık danışman gibi iş yaptıklarını, yapılacak hizmetlerden habersiz, vatandaşın gündelik sorunlarıyla ilgilenen bir birim olduklarını savunmuşlardır.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen muhtarlıkla ilgili "Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusuna, ankete katılan mahalle muhtarlarının %93,2'si evet, %4,5'i kısmen, %2,3'ü hayır cevabı vermiştir. Çalışmaya katılan muhtarların neredeyse tamamına yakını bu soruya evet cevabı vermiştir. Muhtarların en büyük şikayet ettikleri konu olan tüzel kişiliğin kaldırılmasıyla beraber yerelde mahallelerin herhangi bir söz hakkı kalmamış, tamamen belediyeye bağımlı hale gelmişlerdir. Ancak muhtarlar belediye meclisinde yer buldukları zaman kendi talep ve şikayetlerini muhataplarına doğrudan iletebileceklerini ve takibini de doğrudan yapabileceklerini belirtmişlerdir.

Muhtar Bilgi Sistemi'ni (MUBİM) kullanıp kullanmadıklarını ölçmek amacıyla sorulan 5. soruya mahalle muhtarlarının %87,2'si hayır cevabını vermiştir. Görüşülen muhtarların büyük kısmı İçişleri Bakanlığı'nın muhtar iletişim sistemini kullanmak yerine Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin muhtar bilgi sistemi olan MUBİM'i kullandıklarını belirtmişlerdir. Görüşülen muhtarların belirttikleri, İçişleri Bakanlığı'ndan önce durumlarını büyükşehir belediyesine ilettikleri yönünde olmuştur. Bunun sebebi, İçişleri Bakanlığı'nın sistemini üst birim olarak görmeleridir. İçişleri Bakanlığı'nın sistemini kullanan muhtarlar ise mahallelerindeki sorunun ne ilçe belediyesi ne de büyükşehir belediyesi tarafından çözümlenmediği zaman kullandıklarını belirtmiştir. Anket çalışmasına katılan muhtarlar İçişleri Bakanlığı

sisteminden önce Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'ni (CİMER) kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan muhtarlaraya yönlendirilen “Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi (MUBİM)’ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?” sorusuna, ankete katılan mahalle muhtarlarının %54,1’i evet, %45,9’u hayır cevabı vermiştir. Görüşülen muhtarların belirttikleri, MUBİM kurulduktan sonra mahalle muhtarlarına iletişim yolları ile sistemin işleyişi hakkında bilgi verilmiştir. Özellikle 2 ve üzeri dönemdir muhtarlık yapanların bu sistemi yoğunlukla kullandığı, genel bir sıkıntı olmadığı zamanlarda (altyapı, imar konuş vb. durumlar dışında) MUBİM ile büyükşehir belediyesine ulaşan muhtarlaraya dönüş yapıldığı belirtilmiştir. Muhtarlar ilerleyen dönemlerde MUBİM’i daha etkin kullanacaklarını belirtmişlerdir.

“Kent konseyi üyesi misiniz?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %9,0’u evet, %91,0’i hayır cevabı vermiştir. Antalya ilinde bulunan ilçelerin çoğunda kent konseyi etkin bir şekilde çalışmamaktadır. Alanya ilçesinde toplantılar düzenli olarak yapılırken diğer ilçelerde kent konseyi pasif kalmıştır. Örneğin Manavgat’ta 2012 yılında kurulan kent konseyi yaklaşık 3 yıl çalıştıktan sonra faaliyetlerini sonlandırmış, 2017 yılında tekrar açılması için girişimlerde bulunulmuştur. Muhtarlar kent konseyinin çok etkin çalışmadığını savunmuşlardır. Onlara göre kent konseylerinin etkin şekilde çalışmamasının sebepleri, kent konseylerinin bazı belediyelerin alt kurumları gibi faaliyet göstermesi veya bazı belediyelerde ise kent konseylerinin muhalif kurumlar olarak algılanmasıdır. Literatürde de bu düşüncüyü destekleyen kent konseylerinin finansmanının belediyelerin bütçelerinden ayıracakları ödeneklerle sağlanmasının, kent konseylerini belediyelerin bir uzantısı veya ona bağlı bir örgüt görüntüsü vermekte, bu da kent konseyinin etkinliğini azaltmakta (Önder ve Güner, 2016: 887) olduğuna yönelik çalışmalar mevcuttur.

Tablo 1. “Sosyal Kimlik” İle İlgili Soruların Frekans Dağılımları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	Köylü (% 92,5)	-	Kentli (% 7,5)	-
2	<i>Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?</i>	% 34,6	% 34,6	% 30,8	% 69,2
3	“Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?	% 7,5	% 16,5	% 75,9	% 24,1
4	<i>Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?</i>	% 9,8	-	% 90,2	% 9,8

Anket çalışmasının dördüncü bölümünde çalışmaya katılan muhtarlara, Kanun sonrası halkın sosyal kimliği ile ilgili sorular yöneltilmiştir. 6360 sayılı Kanun sonrası yaşanan dönüşüm, büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı içerisinde bulunan yeni mahalleleri artık kentin bir parçası haline getirmiştir. Böylelikle önceden köyde yaşayan halk artık kentte yaşar hale gelmiş, hukuken köylü kimliğinden çıkıp kentli olmuşlardır. Tablo 6’da, mahalle muhtarlarının “Sosyal Kimlik” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yöneltilen “Sosyal Kimlik” başlığı altındaki 1. soruya mahalle muhtarlarının %92,5’i kendisini köylü, %7,5’i kentli olarak hissettiği cevabını vermiştir. Muhtarlar, Kanun’un hukuken bazı şeyleri değiştirse de gerçek hayatta kendilerini hala köylü gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Kanun öncesi ve sonrasında görev yapan muhtarların kendileri dahil tüm mahalleli, kanun değişse bile günlük alışkanlıklarında henüz bir değişiklik olmadığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla, Hipotez 5 kabul edilmiştir. Kendileri değil ancak kendilerinden sonraki gelen neslin daha modern yetişebileceğini, bu sayede onların kendini köylü yerine kentli gibi hissedebileceğini belirtmişlerdir. Kentli cevabını veren %7,5’lik kesim ise diğer mahallelere göre daha merkezi konumda bulunmaktadır. Hem ilçe hem de kent merkezine yakın coğrafyada bulunan mahalleler, büyükşehir belediyesi tarafından ulaşımın kolay olduğu ve daha fazla hizmetin götürüldüğü yerlerdir. Bu mahallelerde bulunan halk veya muhtar ise kendini kanun sonrası daha fazla kentli hissettiğini belirtmiştir.

“Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?” sorusuna, mahalle muhtarlarının %90,2’si hayır cevabı vermiştir. Nüfus ve ekonomi birbiriyle bağlantılı en önemli iki etkidir. Ekonominin iyi olduğu bölgelerde nüfus fazla, ekonominin kötü olduğu yerlerde ise nüfus az ve seyrek. 6360 sayılı Kanun ile köyler artık şehrin bir parçası haline gelmiş, böylelikle refah ve ekonomik anlamında şehirle beraber gelişmesi hedeflenmiştir. Anket çalışmasına katılan muhtarların tamamına yakını Kanun sonrası mahallelerin nüfusunun artmasından çok azaldığını belirtmişlerdir. Bunun sebebi olarak mahallede herhangi bir ekonomik gelişmenin olmadığı ve genç nüfusun buna bağlı olarak kırsaldan uzaklaşıp merkeze yerleştiğini belirtmişlerdir.

“Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %34,6’sı evet, %34,6’sı kısmen cevabı vermiştir. Anket çalışması kapsamında görüşülen muhtarların yaklaşık %70’i kanunun köy değerlerini zedelediğini düşünmektedir. Bunun sebebi olarak kanunla birlikte artık köy, mahalle olmuş ve kırsal yerleşim birimi iken kent sınırlarına dahil edilmiştir. Yaşayış biçimlerinde herhangi bir değişimin olmadığını belirten mahalleli, kanunun bu değerlerde bazı değişiklikler yapmaya çalıştığını belirtmişlerdir. Örneğin; önceden köyde yaşayan halk hayvancılıkla uğraşır çeşitli arazilerde hayvanlarını otlatırlardı. Kanun sonrasında imar planlaması bulunmaması sebebiyle artık halk hayvanını istediği alanda otlatamaz hale geldiğini belirtmiştir. Kanun değişikliği sonrası bu durumların ortaya çıkması köylünün

geçmiŖten gelen bazı alışkanlıklarında zorunlu değişikliğe gitmesine neden olmuş, bu durum ise köylüyü zor durumda bırakmıştır. Kanunun köy değerlerine zarar vermediğini düşünen %30,8'lik kesim ise kanun değişse bile hala aynı alışkanlıklarını sürdürdüklerini ifade etmişlerdir.

Anket çalışmasında muhtarlar sosyal kimlikle ilgili sorulan 4. soru "Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir" söylemine katılıyor musunuz?" olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının %75,9'u bu soruya hayır cevabını vermiştir. Büyükşehir Kanunu'nda değişiklik yapılmasının gerekçelerinden biri, büyükşehir belediyesinin hizmet anlamındaki sorumluluğunu tüm il ölçeğine genişleterek kır-kent ayrımı olmadan tüm birimlere eşit hizmet götürülmesi, böylelikle hem hizmette eşitlik sağlanması hem de ekonomik anlamda tasarruf elde edilmesidir. Ancak anket çalışması kapsamında görüŖülen muhtarlar başta coğrafik etmenler olmak üzere birçok neden belirterek büyükşehir belediyesinin mahallelere yeterli hizmeti götüremediğini ifade etmişlerdir. Büyükşehir belediyesinin yetersiz kalması nedeniyle ankete katılan muhtarların %75'i bu soruya doğrudan hayır cevabı vermiştir. Kısmen cevapları da eklendiği zaman geriye kalan %25'lik kısım ise zamanla yapılacak hizmetlerle mahallelerinin kent merkezindeki mahalleler gibi modern yerler haline geleceğini belirtmişlerdir.

Anket çalışmasının genel konuları ilgilendiren kısımlarında muhtarlar toplamda 3 soru sorulmuştur. Bu sorulardan birincisi "Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?" şeklindedir. Ankete katılan muhtarların bu soruya %7,5'i evet, %16,5'i kısmen, %75,9'u hayır cevabı vermiştir. 6360 sayılı Kanun'a yöneltilen eleştirilere muhtarlar da katılarak ve kanunun olumsuz sonuçlara ve değişimlere sebep olduğunu savunmuşlardır. Muhtarlar göre bu değişim kendilerinin önemini azaltmış ve bununla birlikte köyün değerlerini sarsmıştır. Olumsuz görüŖ bildiren muhtarların Ŗikayetçi oldukları diğer bir konu ise hizmette yerellik konusudur. Hizmette yerellik ilkesine göre yerelde ihtiyaç bulunan hizmeti o yere en yakın hizmet biriminin sunması gerekmektedir. Ancak 6360 sayılı Kanun'dan sonra yerelde bazı hizmetleri büyükşehir belediyesi gerçekleştirmeye başlamıştır. Bunda dolayı yeni mahallelerde hizmetlerin aksamakta ya da ilgilenen birim bulunmadığı zaman sunulmamaktadır.

Muhtarlar ile yapılan anketin son bölümünde yer alan "Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?" sorusuna muhtarların %89,5'i evet, %9,8'i kısmen, % 0,8 hayır cevabı vermiştir. Muhtarların neredeyse tamamına yakını köylerin tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir belediyesine bağlanması gerektiğini belirtmiştir. Bunun en büyük sebebi köylerin tüzel kişiliklerin elinden alınmasıyla birçok yetkisinin de elinden alınması gösterilmektedir. Muhtarlar göre mahalle, büyükşehir belediyesine bağlı ancak kendine ait bütçesi olan yarı özerk bir birim olarak devam etse daha iyi olacaktır.

Anket çalışmasının son bölümünde mahalle muhtarlarına 6360 sayılı Kanun'dan sonra mahallenizdeki olumlu ve olumsuz yönde giden 3 alanı yazması istenmiştir.

“Ekonomi, Tarım, Hayvancılık, Güvenlik, Yerel Hizmetler, Altyapı, Çevre Temizlik, Yolların Bakımı, İmar ve Ruhsat, Ormancılık, Sağlık, Ulaşım, Eğitim, İletişim” alanlarının belirtildiği sorulara, muhtarlardan önce olumlu gelişmelerin yaşandığı 3 alan daha sonra olumsuzluk yaşanan 3 alanın yazılması istenmiştir.

Muhtarlar, 6360 sayılı Kanun çıktıktan sonra mahallelerinde olumlu yönde gelişen 3 alanı şöyle belirtmişlerdir; Çevre Temizlik, Yolların Bakımı ve Yerel Hizmetler, şeklinde olmuştur.

Muhtarlar, 6360 sayılı Kanun’dan sonra mahallelerinde olumsuzluk yaşanan 3 alan olarak; Altyapı, Ekonomi ile İmar ve Ruhsat işlemlerinin belirtilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu’nun getirdiği değişiklikle, büyükşehir belediyesinin yetki alanı il sınırlarına genişlemiş, köyler kentin bir mahallesi haline gelmiştir. Bu durumdan en çok etkilenen kırsal alanlar, özellikle kapatılan belde belediyesi ve köyler olmuştur. Bu nedenle kırsal alanlarda yapılacak çalışmalarda, yerelin düşüncelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yerel halkın görüşleri alınarak kararların verildiği, kırdaki geleneksel dokunun ve yaşamın korunduğu programlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Kanun sonrası sorumluluk alanı il sınırlarına genişleyen büyükşehir belediyesinin mahallelerde, yolların bakımı ve düzenlenmesi konusunda çalışmalar yaptığı belirtilmiştir. Mahalle içi ve mahalleyi ilçelere bağlayan yolların büyükşehir belediyesi öncülüğünde yapıldığını, bu konuda çok fazla sıkıntı çekmediklerini belirtmişlerdir. Ancak mahallelinin ilçeye ve ile toplu ulaşımı konusunda büyükşehir belediyesinin herhangi bir çalışma yapmaması mahallelinin en büyük sıkıntılarının birisi olmuştur. 6360 sayılı Kanun’un Antalya ilinde mahalle muhtarları tarafından olumsuz karşılandığı tespit edilmiştir. Çevre temizlik, yolların bakımı gibi konular dışında büyükşehir belediyesinin yerele hizmet götürme konusunda yetersiz kaldığı görülmüştür.

İmar konusunda çok büyük sıkıntı çektiklerini belirten mahalle muhtarları bu konuda öncelikli olarak büyükşehir belediyesi tarafından imar çalışmalarının yapılmasını beklemektedir. Ekonomik olarak sıkıntı çeken köylünün hem tarım hem de hayvancılıkla uğraşan kesimi için imar planlarının yapılıp hayata geçirilmesi mahalleliye büyük kolaylık sağlayacaktır. Vatandaşların eskiden az bedelle ahır ve bahçe evi gibi yapıları kolay yapabildikleri, ancak şimdi vatandaşların imar uygulamalarının getirmiş olduğu faturalardan dolayı yeni yapılardan uzak durduğu dile getirilmiştir.

Görüşülen muhtarlara yöneltilen ikinci başlık olan sorunlar kısmında mahallelinin önceden süregelen altyapı, kanalizasyon sorunları kanun sonrası büyükşehir belediyesi tarafından çözülemediği ifade edilmiştir Tüzel kişiliği ile birlikte kendine ait karar organı ve bütçesi olan köy muhtarlığının, kanunla birlikte bu yetkileri

elinden alınmıştır. Muhtarlar, hizmet ve diğer noktalarda muhtarlık görevinin zorlaştığını belirtmişlerdir. Kanun değişikliğinden en fazla etkilenen eski köy/yeni mahalle mahalle muhtarları, artık kendilerinin birer muhtar olarak değil, danışman gibi görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan araştırma sonucunda mahalle muhtarlığının yeniden düzenlenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Özellikle kırsal alandaki muhtarlıkların tüzel kişiliklerine yeniden kavuşturulmasına ya da kentsel ve kırsal mahallelerin statüsü, görevleri ve yetkileri bakımından bir farklılaştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür değişiklikler yapılmadan önce değişiklikten etkilenecek olan halkın düşüncelerinin alınması beklenmektedir. Ayrıca muhtarların, büyükşehir ve ilçe belediyelerine katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Mahalle muhtarları, ilçe belediyelerinden büyükşehir belediyesine kıyasla daha kolay ve daha fazla hizmet alabildiklerini belirtmişlerdir. Bundan dolayı kırsal alana yönelik olarak ilçe belediyelerinin kapasitelerini aşmayan tüm hizmetler ilçe belediyelerine devredilmelidir. Böylece, hizmette etkinlik, verimlilik ve yerellik ilkelerine daha uygun bir yerel yönetim anlayışına geçilebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ş. (2012). 6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(13), 153-176.
- Altan, Y. (2009). Meclis-İ Meb'usân Zabıt Cerideleri (1293=1877) Üzerinden Türk Belediyeciliğini Anlamak. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 293-310.
- Arıkboğa, E. (2013). Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli. *Yerel Politikalar Dergisi*, 3, 48-96.
- Ateş, H. ve Bıyıkoğlu, M. (2017). *Belediye Yönetimi ve Kamusa İlişkiler*, İstanbul: Der Yayınları.
- Atmaca, Y. (2013). Optimal Belediye Büyüklüğü ve Yeni Büyükşehir Belediye Yasası. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 168-184.
- Biricikoğlu H. (2015). 6360 Sayılı Yasa'nın Genişleyen Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sınırının Etkinlik ve Verimliliğe Etkisi Bağlamında Değerlendirmesi: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(4), 369-393.
- Çapar, S. ve Demir, R. (2017). Türkiye'de Büyükşehir Yapılanması ve 6360 Sayılı Kanuna Uygulayıcıların Bakışı. *Türk İdare Dergisi*, 484, 39-90.

- Çelikyay, H. (2014). Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası. *SETA Analiz*, 101, 6-22.
- Çolak, Ç., Sağlam, H. ve Topal, A. (2017). Bütünşehir' Modelinin 2014 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimlerine Etkileri. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 26(2), 1-47.
- Ergin, O. N., (1995), *Mecelle-i Umûr-ı Belediye*, Cilt 3, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2014). *Kamu Yönetimi Düşünceler Yapılar Fonksiyonlar Politikalar*. 7. Baskı, İstanbul: Umuttepe Yayınları.
- Göküş, M. ve Alptürker, H. (2016). 6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 11, 67-86.
- Görgün, E. ve Yörür, N. (2017). 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek-İzmir Örneği. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 11-27.
- Gözler, K. (2013). 6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler. *Legal Hukuk Dergisi*, 11(122), 37-82.
- İzci, F. ve Turan, M. (2013). Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sistemine Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 117-152.
- Karaarslan, M. (2013). Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Bir Değerlendirme, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17-18(26-27-28-29), 123-162.
- Kaymal, C. (2017). Yerel Özerklik ve Yerel Demokrasi Açısından Büyükşehir Belediyesi Reformu. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 1137-1159.
- Lamba, M. (2017) 6360 Sayılı Kanun Sonrası Büyükşehir ve İlçe Belediyesi İlişkileri: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Editörler: Ateş, H. ve Bıyıkoğlu, M., *Belediye Yönetimi ve Kamusal İlişkiler* (ss. 47-94), İstanbul: Der Yayınları.
- Oktay, T. (2016). 6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 71-131.
- Önder, Ö. ve Güner, E. (2016). Türkiye'de Yerel Demokrasi Açısından Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kütahya Kent Konseyi Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 881-902.

- Öztürk, A. İ. (2011). Modern Belediyenin Kuruluşundan Sonra İstanbul'da Yolları Sulama ve Yıkama Hizmetleri (1858-1914).*İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 61(2), 323-356.
- Sadioğlu, U., Özacit, İ. ve Ömürgönülşen, U. (2015). Yeni Büyükşehir Modeli: Türkiye'de Değişen/Değişmeyen Merkezileşme ve Adem-i Merkezileşme Politikaları. *Yasama Dergisi*, 10(30), 70-92.
- Tekçe, Y. (2018). *6360 Sayılı Kanunun Kapatılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın.
- Tekin, Ö. F. (2018). Türkiye'de Büyükşehir Yönetimi ve 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Değişim: Konya Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, 84-105.
- Usta, S., Akman, E. ve Kocaoğlu, M. (2018). 6360 Sayılı Kanunun Büyükşehir Belediye Sistemine Etkileri; Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *TESAM Akademi Dergisi*, 1, 217-249.
- Yüksel, C. (2016). Yerel Yönetimlerde Kaynak Paylaşım Sistemleri ve 6360 Sayılı Kanunla Türkiye'deki Değişimler. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(3), 731-756.
- Zengin, O. (2014). Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü Son On Yılın Değerlendirilmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 93-116.

